

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 2006/43/EG betreffende de wettelijke controles van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen

(COM(2011) 778 final — 2011/0389 (COD))

en het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang

(COM(2011) 779 final — 2011/0359 (COD))

(2012/C 191/12)

Rapporteur: de heer **MORGAN**

Op 13 december 2011, resp. 26 januari 2012 heeft het Europees Parlement en de Europese Raad besloten het Europees Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig art. 50 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie te raadplegen over het

Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 2006/43/EG betreffende de wettelijke controles van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen

COM(2011) 778 final — 2011/0389 (COD).

Op 15 december 2011 heeft het Europees Parlement besloten het Europees Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig art. 114 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie te raadplegen over het

Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang

COM(2011) 779 final — 2011/0359 (COD).

De afdeling Interne markt, Productie en Consumptie, die met de voorbereidende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 17 april 2012 goedgekeurd.

Het Europees Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn op 25 en 26 april 2012 gehouden 480e zitting (vergadering van 26 april) onderstaand advies uitgebracht, dat met 110 stemmen vóór en 18 tegen, bij 63 onthoudingen, werd goedgekeurd.

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1 Na zijn advies over het groenboek *Beleid inzake controle van financiële overzichten* ⁽¹⁾, had het EESC verwacht dat de bestaande Richtlijn 2006/43/EG betreffende de wettelijke controles van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen (hierna „Richtlijn 2006/43/EG”) ⁽²⁾ zou worden bijgewerkt. De Commissie stelt evenwel voor de Richtlijn deels bij te werken maar voor het andere deel ook een verordening uit te werken.

1.2 Het EESC staat achter de ontwerprichtlijn. Ze sluit aan bij het EESC-advies over het groenboek. Het EESC onderschrijft ook tal van aspecten van de verordening.

1.3 De keuze voor een verordening heeft een tweeledig doel: fundamentele veranderingen introduceren in de auditmarkt en de procedures m.b.t. controles van ondernemingen en de betrekkingen tussen de bestuursraad en het auditcomité in uitvoerig detail vastleggen.

1.4 Er is weinig rekening gehouden met de aanbeveling van het EESC om bij de auditherziening de aanbevelingen inzake corporate governance mee te nemen. De wijze waarop zowel wettelijke auditors als auditcomités de communicatie met stakeholders en aandeelhouders zouden moeten verbeteren, wordt niet besproken.

1.5 De Commissie stelt grondige veranderingen van de auditmarkt voor door een verplichte zesjaarlijkse roulatie van auditkantoren in te voeren, samen met structurele voorzieningen m.b.t. niet-controlediensten, die erop gericht zijn het marktaandeel van specifieke auditkantoren in bepaalde lidstaten te beperken.

1.6 In plaats van de situatie van de auditmarkt met een verordening aan te pakken stelde het Comité voor de zaak door te verwijzen naar de mededingingsautoriteiten. Zij zijn immers de aangewezen instanties om een alomvattende economische evaluatie uit te voeren en passende oplossingen voor te stellen. De laatste maanden wordt de situatie in het Verenigd Koninkrijk aan de orde gesteld bij de mededingingsautoriteit van het VK. Zoals in zijn advies over het groenboek is uiteengezet, moedigt het EESC Duitsland en Spanje aan om ook dergelijke stappen te zetten. Niettemin beseft het Comité dat

⁽¹⁾ PB C 248 van 25.8.2011, blz. 92.

⁽²⁾ PB L 157 van 9.6.2006, blz. 87.

met de onderhavige verordening een betere samenhang in de wettelijke controle van organisaties van openbaar belang in Europa mogelijk is, hetgeen het EESC essentieel acht voor de financiële stabiliteit en de versterking van de interne markt.

1.7 In zijn advies gaf het EESC te kennen geen voorstander te zijn van verplichte roulatie van wettelijke auditors. Het pleitte er daarentegen wel voor om de zes à acht jaar verplicht opnieuw een aanbesteding voor het contract uit te schrijven. Na grondig onderzoek van de nieuwe voorstellen blijft het EESC bij dit standpunt; wel is het ingenomen met andere aspecten van de verordening. Aangezien er is voorzien in een verplichte roulatie van de belangrijkste auditpartner na zeven jaar, stelt het EESC voor dat de periode na afloop waarvan een nieuwe aanbesteding moet worden uitgeschreven, eveneens op zeven jaar wordt vastgesteld.

1.8 In zijn advies over het groenboek heeft het EESC een duidelijk standpunt ingenomen inzake niet-controlediensten: wettelijke auditors mogen hun cliënten van wie ze de jaarrekeningen controleren, geen diensten aanbieden die voor de wettelijke auditor zouden kunnen leiden tot een belangenconflict, m.a.w. tot een situatie waarbij de wettelijke auditor zijn eigen werkzaamheden zou controleren. Tegelijkertijd moet het auditors vrij blijven staan alle mogelijke niet-controlediensten te verstrekken aan entiteiten die niet wettelijk gecontroleerd moeten worden door hen. De opgedane ervaring zal ten goede komen van cliënten van zowel de controle- als van de niet-controlediensten.

1.9 Het EESC is het niet eens met het voorstel betreffende kantoren die alleen audits mogen verrichten. Het criterium dat bepaalt of een auditkantoor van het verlenen van niet-controlediensten is uitgesloten, moet worden verworpen. De Commissie vreest dat een kantoor een dominante positie zou kunnen innemen in drie landen. Het EESC zou graag zien dat de Commissie deze enkele gevallen rechtstreeks of via de bevoegde autoriteiten en/of mededingingsautoriteiten aanpakt.

1.10 Zoals in elk EESC-advies moet rekening worden gehouden met de situatie van kleine en middelgrote ondernemingen. Als een dergelijke onderneming beursgenoteerde aandelen heeft, is ze een organisatie van openbaar belang en valt ze onder de uitgebreide en bindende bepalingen van de verordening die duidelijk zijn opgesteld met het oog op de controle van banken. In paragraaf 4.1.1 is een analyse opgenomen van bedrijven die genoteerd zijn op de beurs van Londen. Londen staat verder dan andere Europese beurzen wat het verstrekken van aandelenkapitaal aan kleine ondernemingen betreft. Aandelenkapitaal is flexibeler dan bankleningen. De helft van de in Londen genoteerde bedrijven zou een vrijstelling of afwijking van deze verordening moeten krijgen, net als beursgenoteerde kleine en middelgrote ondernemingen elders in Europa.

1.11 Het EESC attendeert op het belangrijke artikel 14, lid 2, dat duidelijk omschrijft wat stakeholders mogen verwachten van een wettelijke controle, en vraagt zich af welke rol een controle zou moeten spelen.

1.12 De verordening druist tevens in tegen de ethische, boekhoud- en kwaliteitsstandaarden die reeds in de sector gelden en verwijst nergens naar een relevante standaardontwikkeling. Schenkt de Commissie met opzet geen aandacht aan de werkzaamheden van de betrokken instanties?

1.13 Om te besluiten kan worden gesteld dat het EESC de herziene richtlijn ten volle steunt en vindt dat er ook veel te zeggen is voor de verordening. Het is vooral ongerust over de toepasbaarheid van de verordening op kleine en middelgrote ondernemingen en het zou graag zien dat de meest radicale voorstellen nader worden overwogen.

2. Inleiding

2.1 Met het advies wordt gereageerd op twee parallelle Commissievoorstellen: het ene voor een verordening ter verbetering van de kwaliteit van de controle op de jaarrekeningen van organisaties van openbaar belang en het andere voor een richtlijn ter bevordering van de interne markt voor wettelijke controles. Deze voorstellen zijn er gekomen na een brede raadpleging op basis van het groenboek „Beleid inzake controle van financiële overzichten: lessen uit de crisis” ⁽³⁾. Het EESC heeft uitvoerig advies uitgebracht over dit groenboek en dit advies bouwt daar dan ook op voort;

2.2 Er is reeds een richtlijn over wettelijke controles voorhanden (2006/46/EG) ⁽⁴⁾. De Commissie stelt voor deze richtlijn middels de nieuwe richtlijn te wijzigen en de controle op organisaties van openbaar belang met behulp van de nieuwe verordening te versterken. Bijgevolg wordt voorgesteld de bepalingen over de wettelijke controle van organisaties van openbaar belang (OOB's) in Richtlijn 2006/43/EG ⁽⁵⁾ te schrappen en de wettelijke controles van die organisaties te reguleren via de nieuwe verordening.

2.3 Het standpunt van het EESC ten aanzien van het maatschappelijke belang van controles, de rol van controles in de financiële crisis, de auditmarkt, enz., is reeds uiteengezet in zijn advies over het groenboek. Het onderhavige advies is toegespitst op de gedetailleerde voorstellen die in de nieuwe ontwerpwet teksten zijn opgenomen.

3. EESC –standpunt over de Richtlijn

3.1 De belangrijkste wijzigingen in de richtlijn over wettelijke controles betreffen de volgende punten:

3.1.1 ***Afstemming van de auditrichtlijn op een aanvullend rechtsinstrument betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van OOB's***

3.1.2 ***Definitie van „wettelijke controle van jaarrekeningen” die inspeelt op de nieuwe jaarrekeningsrichtlijn***

3.1.3 ***Wijziging van de eigendomsregels***

Lidstaten mogen niet langer verlangen dat een minimum aan kapitaal in een auditkantoor eigendom is van de wettelijke auditors of auditkantoren, mits alleen de

⁽³⁾ COM(2010) 561 final.

⁽⁴⁾ PB L 157 van 9.6.2006, blz. 87.

⁽⁵⁾ Zie voetnoot 4.

betrokken wettelijke controleurs of auditkantoren invloed hebben op het afgeven van een controleverklaring. Niettemin moeten de lidstaten kunnen oordelen of een dergelijke externe kapitaalparticipatie, gelet op de nationale situatie, gepast is.

3.1.4 **Paspoort voor auditkantoren**

3.1.5 **Paspoort voor wettelijke auditors en het „versoepelen” van de voorwaarden voor het toelaten van een wettelijke auditor in een andere lidstaat**

3.1.6 **Vereisten voor bevoegde autoriteiten om samen te werken op het gebied van opleidingsvereisten en de bekwaamheidsproef**

3.1.7 **Controlestandaarden en controleverklaringen**

3.1.8 **Nieuwe voorschriften betreffende bevoegde autoriteiten**

Het EESC steunt de instelling van bevoegde autoriteiten in de lidstaten, die de nationale onafhankelijke regelgevers en toezichthouders moeten worden en de nationale evenknieën van de EAEM. Zijn er in de lidstaten echter al goed functionerende, onafhankelijke en bevoegde toezichthoudende organen (inclusief verenigingen van accountants en controleurs), dan zou het EESC graag zien dat deze organen op voet van gelijkheid worden opgenomen in het nieuwe toezichthoudende kader en niet worden opgeheven.

3.1.9 **Verbod op contractuele bepalingen die van invloed zijn op de benoeming van wettelijke auditors of auditkantoren**

3.1.10 **Bijzondere voorschriften voor de wettelijke controle van kleine en middelgrote ondernemingen**

3.2 Het EESC onderschrijft al deze wijzigingen. De meeste sluiten aan bij het EESC-advies over het groenboek.

4. EESC-standpunt over de Verordening

Dit gedeelte volgt de structuur van de verordening. Belangrijke paragrafen van de tekst zijn overgenomen of samengevat en worden dan becommentarieerd naar gelang van het standpunt van het EESC.

TITEL I: ONDERWERP, TOEPASSINGSGEBIED EN DEFINITIES

4.1 **Artikelen 1 tot 3: Onderwerp, definities en toepassingsgebied**

„De verordening is van toepassing op auditors die wettelijke controles van financiële overzichten van OOB's uitvoeren, en op de gecontroleerde OOB's, bijvoorbeeld regels voor het auditcomité dat een OOB moet hebben. Naarmate de financiële sector zich ontwikkelt, worden onder communautair recht nieuwe categorieën financiële instellingen gevormd, en het is dus passend dat de definitie van OOB's ook beleggingsondernemingen, betalingsinstellingen, instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's), instellingen voor elektronisch geld en alternatieve beleggingsinstellingen omvat.”

4.1.1 Naast kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen en alle andere ondernemingen die financiële diensten verlenen, worden OOB's gedefinieerd zoals alle andere entiteiten met beursgenoteerde aandelen. Volgens het EESC stelt deze verordening te hoge eisen voor kleine en middelgrote ondernemingen. Voor dergelijke ondernemingen zijn het aantal arbeidsplaatsen, het inkomen en/of de bedrijfsbalans bepalend. In de verordening worden grote organisaties gedefinieerd op basis van hun beurswaarde en het EESC stelt voor dat de beurswaarde ook zou worden gehanteerd voor het definiëren van kleine en middelgrote ondernemingen met het oog op wettelijke controles. Vrijstellingen of afwijkingen moeten mogelijk zijn voor entiteiten met een beurswaarde van maximaal 120 miljoen euro. Hieronder 1 wordt een analyse gemaakt van de ondernemingen die op de Londense beurs genoteerd zijn. Op andere Europese beurzen zal de distributie van de beurswaarde vergelijkbaar zijn. Dezelfde redenering moet ook worden gevolgd voor financiële kleine en middelgrote financiële ondernemingen waarvan de activiteiten wellicht van geen systemisch belang zijn.

Eigenvermogensbasis verbonden ondernemingen
(koers £1 = EUR 1,20)

Categorie (EUR m)	Hoofdmarkt: 985 ondernemingen Vermogenswaarde: EUR 2 336 055 m			AIM-markt: 1 122 ondernemingen Vermogenswaarde: EUR 85 107 m		
	Aantal ondernemingen	% ondernemingen	Marktwaaarde %	Aantal ondernemingen	% ondernemingen	Marktwaaarde %
Meer dan 2 400	116	11,8	86,2	1	0,1	4,2
1 200-2 400	87	8,8	6,4	6	0,5	13,1
600-1 200	91	9,2	3,4	16	1,4	16
300 – 600	106	10,6	2	34	3	15,4
120 – 300	169	17,2	1,4	92	8,2	20,4
60 – 120	101	10,3	0,4	133	11,9	13
30 – 60	79	8	0,2	200	17,4	9,9

Eigenvermogensbasis verbonden ondernemingen (koers £1 = EUR 1,20)						
	Hoofdmarkt: 985 ondernemingen Vermogenswaarde: EUR 2 336 055 m			AIM-markt: 1 122 ondernemingen Vermogenswaarde: EUR 85 107 m		
Categorie (EUR m)	Aantal ondernemingen	% ondernemingen	Marktwaaarde %	Aantal ondernemingen	% ondernemingen	Marktwaaarde %
12 – 30	88	8,9	0,1	229	20,4	5,3
6 – 12	40	4,1	0	156	13,9	1,5
0 – 6	61	6,1	0	240	21,4	0,9
Other	47	4,7		15	1,3	
> 120	569	57,7	99,4	149	13,2	69,3
< 120	369	37,5	0,6	958	85,4	30,7
< 60	268	27,2	0,2	825	73,5	17,7
< 30	189	19,2	0,1	625	55,7	7,8

Bron: website Londense beurs / statistieken"

4.2 Artikel 4 - Grote organisaties van openbaar belang

„a) De tien grootste emittenten van aandelen in elke lidstaat, gemeten naar de beurswaarde, en in elk geval alle emittenten van aandelen die de voorgaande drie kalenderjaren een gemiddelde beurswaarde hadden van meer dan 1 000 000 000 EUR;

b) en c) elke entiteit die op haar balansdatum een balanstotaal heeft staan van meer dan 1 000 000 000 EUR;”

4.2.1 Deze definities hebben betrekking op de bepalingen van artikel 10, lid 5.

TITEL II: VOORWAARDEN VOOR HET UITVOEREN VAN DE WETTELIJKE CONTROLE VAN FINANCIËLE OVERZICHTEN VAN ORGANISATIES VAN OPENBAAR BELANG

HOOFDSTUK I: Onafhankelijkheid en vermijden van belangenconflicten

4.3 Artikelen 5 tot 8

4.3.1 Het EESC stemt in beginsel in met deze vier artikelen.

4.4 Artikel 9 - Honoraria voor controles

„2. Wanneer de wettelijke auditor de gecontroleerde entiteit gerelateerde financiële diensten levert als bedoeld in artikel 10, lid 2, mogen de honoraria voor deze diensten niet meer bedragen dan 10 procent van de door de gecontroleerde entiteit betaalde honoraria voor de wettelijke controle van financiële overzichten.

3. Wanneer de totale honoraria die van een OOB worden ontvangen voor de wettelijke controle van financiële overzichten, meer dan 20 procent vormen of, voor twee opeenvolgende jaren, meer dan 15 procent vormen van de totale jaarlijkse honoraria die de wettelijke auditor die de wettelijke controle uitvoert, ontvangt, meldt de auditor dit aan het auditcomité.

Het auditcomité overweegt of de controleopdracht moet worden onderworpen aan een kwaliteitsbeoordeling door een andere wettelijke auditor, voordat de controleverklaring wordt afgegeven.

Wanneer de totale honoraria die van een organisatie van openbaar belang worden ontvangen voor de wettelijke controle van financiële overzichten, voor twee opeenvolgende jaren 15 procent of meer vormen van de totale jaarlijkse honoraria die de wettelijke auditor die de wettelijke controle uitvoert, ontvangt, brengt de auditor of het kantoor deze situatie ter kennis van de bevoegde autoriteit.”

4.4.1 Het EESC steunt de voorstellen betreffende transparantie. De in lid 2 vermelde grenswaarde van 10 % is evenwel willekeurig. Het EESC zou graag zien dat gerelateerde controlediensten (zie artikel 10, lid 2, hieronder) deel uitmaken van het auditplan (zie par. 4.16.2 hieronder) en dat daarvoor een prijs wordt bepaald zonder willekeurige begrenzing in de context van de algehele controle.

4.5 Artikel 10 - Verbod op het leveren van niet-controlediensten

„1. Een wettelijke auditor die de wettelijke controle van financiële overzichten van OOB's uitvoert, mag de gecontroleerde entiteit wettelijke controlediensten en gerelateerde financiële controlediensten leveren.

2. Onder gerelateerde financiële controlediensten wordt verstaan:

- a) de controle of beoordeling van tussentijdse financiële overzichten;
- b) de verstrekking van betrouwbaarheidsverklaringen met betrekking tot corporate governance;
- c) de verstrekking van betrouwbaarheidsverklaringen met betrekking tot maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- d) de verstrekking van betrouwbaarheidsverklaringen met betrekking tot of attestatie van de verslaglegging aan financiële instellingen;
- e) de verstrekking van certificering inzake de naleving van belastingvoorschriften;
- f) elke andere wettelijke taak die verband houdt met controlewerkzaamheden.

3. Een wettelijke auditor die de wettelijke controle van OOB's uitvoert, mag noch direct noch indirect niet-controlediensten verstrekken aan de gecontroleerde entiteit. Onder niet-controlediensten wordt verstaan:

- a) diensten die te allen tijde belangenconflicten teweegbrengen:
 - i) diensten van deskundigen die geen verband houden met de controle, diensten inzake belastingadvies, algemene bedrijfsvoering en andere adviesdiensten;
 - ii) boekhouding en het opstellen van administratieve vastleggingen en financiële overzichten;
 - iii) het ontwikkelen en ten uitvoer leggen van de interne beheersings- of risicobeheersprocedure, alsook risicoadvies;
 - iv) waarderingsdiensten, het geven van een oordeel over de getrouwheid of verklaringen over inbreng in natura;
 - v) actuariële en juridische diensten, waaronder de beslechting van rechtsgeschillen;
 - vi) het ontwikkelen en ten uitvoer leggen van financiële informatietechnologiesystemen voor OOB's;
 - vii) het deelnemen aan de interne beheersing van de auditcliënt en het leveren van diensten die verband houden met de interne beheersingsfunctie;
 - viii) diensten van een makelaar of handelaar, beleggingsadviseur of investeringsbank; het voor de auditcliënt optreden bij de beslechting van rechtsgeschillen;

b) diensten die belangenconflicten kunnen teweegbrengen:

- i) personeelsdiensten;
- ii) het verschaffen van zachte garanties aan beleggers in het kader van de emissie van effecten van een onderneming;
- (iii) het ontwikkelen en ten uitvoer leggen van financiële informatietechnologiesystemen;
- iv) due diligence-diensten aan de verkopende of kopende partij over potentiële fusies en acquisities."

4.5.1 In zijn advies over het groenboek stelde het EESC dat wettelijke auditors hun cliënten geen diensten mogen verlenen die tot een belangenconflict zouden kunnen leiden. Hoewel de aard van de diensten, zoals beschreven hierboven in 3 a) en b), aan enige discussie onderhevig is, onderschrijft het EESC de strekking van de verordening.

4.5.2 Het is niet onmogelijk dat er omstandigheden zijn waarbij het voor de wettelijke auditor voor de hand ligt dat hij zijn cliënt een dienst verleent in de zin van punten i) tot v) van lijst a). Onvermijdelijke gebeurtenissen (overmacht) kunnen voorkomen en ook bij bedrijven doen zich rampen voor. Diensten van lijst b) kunnen worden verstrekt met toestemming van het auditcomité of de bevoegde instantie. Datzelfde geldt voor diensten van lijst a) in uitzonderlijke omstandigheden.

„5. Wanneer meer dan één derde van de jaarlijkse inkomsten van een auditkantoor uit controles afkomstig is van grote OOB's en het auditkantoor behoort tot een netwerk waarvan de gezamenlijke jaarlijkse inkomsten van de leden uit controles binnen de Europese Unie meer bedragen dan 1 500 miljoen EUR, dient het kantoor te voldoen aan de volgende voorwaarden:

- a) het kantoor levert, direct of indirect, geen niet-controlediensten;
- b) het kantoor behoort niet tot een netwerk dat binnen de Unie niet-controlediensten levert;
- e) het kantoor bezit, direct of indirect, niet meer dan 5 procent van het kapitaal of van de stemrechten in een entiteit die diensten als genoemd in lid 3 levert."

4.5.3 Het EESC begrijpt dat deze bepalingen erop gericht zijn de dominante marktpositie van een van de vier grote kantoren in het VK, Duitsland en Spanje (telkens een ander kantoor) aan te pakken en het opbouwen van dergelijke posities in de

toekomst te ontmoedigen. In zijn advies over het groenboek stelde het EESC voor dominante marktposities aan te pakken via verwijzing naar de mededingingsautoriteiten. In het VK is in dat verband reeds een onderzoek gestart. Het EESC zou graag zien dat Duitsland en Spanje dit voorbeeld volgen, in afwachting van de goedkeuring van de onderhavige verordening.

4.5.4 Het EESC is geen voorstander van kantoren die alleen controles uitvoeren. Een en ander zal naar zijn mening ten koste gaan van de kwaliteit van de auditors en de wettelijke controles. Het Comité blijft bij zijn standpunt dat het auditors vrij moet blijven staan alle mogelijke niet-controlediensten te verstrekken aan entiteiten die door hen niet wettelijk gecontroleerd moeten worden.

4.5.5 In zijn advies over het groenboek stelde het EESC dat het instemt met het verlenen van bepaalde niet-controlediensten aan cliënten van wettelijke controles die kleine of middelgrote ondernemingen zijn. Kleine ondernemingen zullen betere kwaliteit en dienstverlening en meer waar voor hun geld krijgen van een afzonderlijke adviseur. Het EESC blijft bij dit standpunt.

4.6 **Artikel 11 - Voorbereiding van de wettelijke controle en de beoordeling van bedreigingen voor de onafhankelijkheid**

4.6.1 De bepalingen worden door het EESC onderschreven.

HOOFDSTUK II: Vertrouwelijkheid en beroepsgeheim

4.7 **Artikelen 12 en 13**

4.7.1 De bepalingen worden door het EESC onderschreven.

HOOFDSTUK III: Uitvoering van de wettelijke controle

4.8 **Artikel 14 - Voorwerp van de wettelijke controle**

„2. Onverminderd de verslagleggingseisen als bedoeld in de artikelen 22 en 23, omvat de wettelijke controle geen verzekering van de toekomstige levensvatbaarheid van de gecontroleerde entiteit noch van de efficiëntie of de doeltreffendheid waarmee het bestuurs- of leidinggevende orgaan de bedrijfsvoering van de entiteit ter hand heeft genomen.”

4.8.1 Het EESC attendeert op de bovenstaande paragraaf omdat deze strikt beperkt wat stakeholders kunnen verwachten van een wettelijke controle; het stelt ook de vraag welke rol een controle zou moeten spelen.

4.9 **Artikel 15 - Professioneel-kritische instelling**

„De wettelijke auditor behoudt tijdens de hele controle een professioneel-kritische instelling. Onder „professioneel-kritische instelling” wordt verstaan een houding die een onderzoekende geest, alertheid op omstandigheden die kunnen wijzen op mogelijke afwijkingen als gevolg van fouten of fraude, en een kritische beoordeling van de controle-informatie omvat.”

4.9.1 Zoals ook in het advies over het groenboek is uiteengezet, is het EESC het ermee eens dat de nadruk wordt gelegd op een professioneel-kritische instelling.

4.10 **Artikelen 16 tot 20**

4.10.1 Het EESC is voorstander van het gebruik van International Standards on Auditing (ISA) en onderschrijft de bepalingen van de artikelen 16 tot 20.

HOOFDSTUK IV: Controleverklaringen

4.11 **Artikel 21 - Resultaten van de wettelijke controle**

„De wettelijke auditor presenteert de resultaten van de wettelijke controle van financiële overzichten in de volgende verklaringen:

— een controleverklaring overeenkomstig artikel 22;

— een aanvullende verklaring aan het auditcomité overeenkomstig artikel 23.”

4.12 **Artikel 22 - Controleverklaring**

„2. De controleverklaring wordt op schrift gesteld. Zij doet ten minste het volgende:

k) zij identificeert de belangrijkste risicogebieden van afwijkingen van materieel belang in de jaarrekeningen of geconsolideerde jaarrekeningen, met inbegrip van essentiële schattingen of gebieden van meetonzekerheid;

l) zij verschaft een verklaring over de situatie van de gecontroleerde entiteit, in het bijzonder een beoordeling van het vermogen van de entiteit om in de nabije toekomst aan haar verplichtingen te voldoen en daardoor haar continuïteit te handhaven;

m) zij beoordeelt het interne beheersingssysteem van de entiteit, met inbegrip van eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die tijdens de wettelijke controle zijn gedetecteerd, alsmede de boekhouding en het boekhoudsysteem;

o) zij vermeldt en geeft een toelichting op elke schending van de boekhoudregels en elke schending van wetten of de statuten van vennootschappen, besluiten inzake de grondslag voor financiële verslaggeving en andere zaken die van belang zijn voor het bestuur van de entiteit;

q) Wanneer de wettelijke controle werd uitgevoerd door een auditkantoor, wordt in de verklaring elk lid van het bij de controleopdracht betrokken team geïdentificeerd en wordt verklaard dat alle leden volledig onafhankelijk zijn gebleven en geen direct of indirect belang hadden in de gecontroleerde entiteit;

t) zij geeft een oordeel dat duidelijk het oordeel van de wettelijke auditor(s) weergeeft over de vraag of de jaarrekeningen of geconsolideerde jaarrekeningen een getrouw beeld geven en zijn opgesteld overeenkomstig het relevante stelsel inzake financiële verslaggeving;

u) zij verwijst naar de zaken waarop de wettelijke auditor(s) de aandacht vestigt (vestigen) door nadruk te leggen, zonder in het controleoordeel een voorbehoud te maken;

4. De controleverklaring mag niet langer zijn dan vier bladzijden of 10 000 tekens (exclusief spaties)."

4.12.1 Deze controleverklaring komt in de plaats van het controleoordeel dat thans wordt gepubliceerd als onderdeel van het jaarverslag en de jaarrekeningen van OOB's. In lid 2 worden 23 punten (a) tot w)) gespecificeerd die in de vier bladzijden van deze verklaring moeten worden opgenomen. In zijn advies over het groenboek uitte het EESC de kritiek dat controleoordelen doorgaans zonder betekenis en erg cliché zijn, zonder veel variatie tussen ondernemingen en bedrijfstakken. De nieuwe verklaring moet méér aan het licht brengen, misschien ook tot ongenoegen van de gecontroleerde entiteiten.

4.12.2 De namen van de auditors moeten bekend worden gemaakt. Voor de grootste OOB's kan het daarbij om honderden personen gaan. Een controleverklaring m.b.t. een zeer grote organisatie zal ongetwijfeld in omvang en opzet verschillen van die van een organisatie die honderd maal kleiner is. Een aantal voorwaarden lijkt niet te sporen met de *International Accounting Standards*. In de verordening wordt niet verwezen naar deze controlestandaarden.

4.13 Artikel 23 - Aanvullende verklaring aan het auditcomité

„1. De aanvullende verklaring wordt openbaar gemaakt aan de algemene vergadering van de gecontroleerde entiteit, indien het bestuurs- of leidinggevende orgaan van de gecontroleerde entiteit daartoe besluit.”

4.13.1 Volgens het EESC is het weinig waarschijnlijk dat de gecontroleerde entiteiten deze verklaring volledig openbaar zullen maken. Het EESC meent dat ze aan de sociale partners van de onderneming moet worden meegedeeld, met inachtneming van de verschillende nationale voorschriften voor inspraak van werknemers.

„2. De aanvullende verklaring licht in detail en expliciet de resultaten van de uitgevoerde wettelijke controle toe en doet ten minste het volgende:

f) zij vermeldt en geeft een toelichting op oordelen met betrekking tot materiële onzekerheden die twijfel kunnen doen rijzen over het vermogen van de entiteit om haar continuïteit te handhaven;

g) zij bepaalt in detail of de administratie, de boekhouding, alle gecontroleerde documenten, de jaarrekeningen of geconsolideerde jaarrekeningen en mogelijke aanvullende verklaringen juist blijken te zijn;

h) zij vermeldt en geeft een gedetailleerde toelichting op alle gevallen van niet-naleving, met inbegrip van niet-materiële gevallen, voor zover deze voor het auditcomité van belang worden geacht om zijn taken te vervullen;

i) zij beoordeelt de waarderingsmethoden die zijn toegepast voor de verschillende posten in de jaarrekeningen of geconsolideerde jaarrekeningen, met inbegrip van het eventuele effect van wijzigingen daarin;

j) zij verschaft volledige gegevens over alle garanties, zachte garanties en gevallen waarop is vertrouwd bij de beoordeling van de continuïteit;

k) zij bevestigt de aanwezigheid bij inventarisaties, alsmede andere gevallen van fysieke verificatie;

n) zij geeft aan of de gecontroleerde entiteit alle vereiste toelichtingen en documenten heeft verstrekt.”

4.13.2 Deze verklaring is gebaseerd op de verklaring (lange versie) die door Duitse auditkantoren wordt gebruikt. Gebruik ervan in de hele Unie zou de kwaliteit van de controle en de follow-up daarvan door de gecontroleerde entiteit ten goede moeten komen. Het EESC kan dat alleen maar toejuichen.

4.14 Artikel 24 (Toezicht op de wettelijke controle door het auditcomité) en artikel 25 (Verslag aan toezichthouders van organisaties van openbaar belang)

4.14.1 De artikelen 24 en 25 sluiten aan bij het EESC-advies over het groenboek.

HOOFDSTUK V: Transparantieverslagen door wettelijke auditors en het bijhouden van gegevens

4.15 Artikelen 26 tot 30

4.15.1 Hoofdstuk V sluit aan bij het EESC-advies over het groenboek.

TITEL III: DE BENOEMING VAN WETTELIJKE AUDITORS DOOR ORGANISATIES VAN OPENBAAR BELANG

4.16 Artikel 31 - Auditcomité

„1. Het auditcomité is samengesteld uit niet bij het dagelijks bestuur betrokken leden van het leidinggevende en/of leden van het toezichthoudende orgaan van de gecontroleerde entiteit en/of leden die worden benoemd door de algemene aandeelhoudersvergadering van de gecontroleerde entiteit.

Ten minste één lid van het auditcomité beschikt over de nodige deskundigheid op het gebied van controle van financiële overzichten en een ander lid op het gebied van financiële verslaggeving en/of controle van financiële overzichten. De leden van het comité als geheel beschikken over deskundigheid die relevant is voor de sector waarin de gecontroleerde entiteit actief is.

De meerderheid van de leden van het auditcomité is onafhankelijk. De voorzitter van het auditcomité wordt benoemd door de leden van het comité en moet onafhankelijk zijn.”

4.16.1 Lid 1 sluit volledig aan bij de EESC-aanbevelingen in zijn advies over het groenboek, met dien verstande dat „als geheel” niet „alle” betekent.

4.16.2 In lid 5 worden de taken van het auditcomité uiteengezet. Het EESC stelt voor hieraan twee taken toe te voegen: goedkeuring van het auditplan, met inbegrip van het voorzien in gerelateerde controlediensten, en goedkeuring van de desbetreffende begrotingen.

4.17 Artikel 32 - Benoeming van wettelijke auditors

„2. Het auditcomité doet een aanbeveling voor de benoeming van wettelijke auditors. De aanbeveling bevat ten minste twee keuzemogelijkheden voor de controleopdracht en het auditcomité uit een naar behoren gemotiveerde voorkeur voor een daarvan.

3. De aanbeveling van het auditcomité wordt opgesteld na een selectieprocedure die is georganiseerd door de gecontroleerde entiteit en voldoet aan de volgende criteria:

- a) de gecontroleerde entiteit is vrij om alle wettelijke auditors uit te nodigen om voorstellen in te dienen, onder de voorwaarde dat ten minste één van de uitgenodigde auditors in het voorgaande kalenderjaar niet meer dan 15 procent van de totale honoraria voor controles heeft ontvangen van grote OOB's in de betrokken lidstaat;
- b) de gecontroleerde entiteit is vrij in het kiezen van een methode om contact te leggen met de uitgenodigde wettelijke auditor(s);
- c) de gecontroleerde entiteit stelt aanbestedingsstukken op die door de gecontroleerde entiteit zullen worden gebruikt om de door wettelijke auditors ingediende voorstellen te beoordelen;
- d) het staat de gecontroleerde entiteit vrij om de selectieprocedure vast te stellen en zij mag in de loop van de procedure directe onderhandelingen voeren met geïnteresseerde inschrijvers;
- f) de gecontroleerde entiteit beoordeelt de door wettelijke auditors ingediende voorstellen overeenkomstig de vooraf in de aanbestedingsstukken vastgestelde selectiecriteria;
- g) de gecontroleerde entiteit kan aan de bevoegde autoriteit aantonen dat de selectieprocedure op een eerlijke wijze is uitgevoerd.

5. Als het voorstel van het leidinggevende of toezichthoudende orgaan afwijkt van de aanbeveling van het auditcomité, wordt in het voorstel vermeld om welke redenen de aanbeveling van het auditcomité niet is gevolgd.

6. In het geval van een kredietinstelling of verzekeringsonderneming, dient het leidinggevende of toezichthoudende orgaan zijn ontwerpvoorstel in bij de bevoegde autoriteit.

10. Om de uitoefening van de taak van de gecontroleerde entiteit om een selectieprocedure te organiseren voor de benoeming van een wettelijke auditor te vergemakkelijken, verstrekken de EBA, EAVB en EAEM richtsnoeren.”

4.17.1 Ongeacht de duur van de controleopdracht zijn deze richtsnoeren wellicht van nut voor grote OOB's, maar zoals ze thans geformuleerd zijn, zijn ze veel te bindend voor kleine en middelgrote ondernemingen. Zij zullen vaak de in a) beschreven procedure niet volgen en zullen doorgaans gebruik maken van kantoren van tweede of derde rang. Wat b) en d) betreft, kunnen zij vrij beslissen. Kleine en middelgrote ondernemingen stellen doorgaans geen officiële aanbestedingsstukken op, willen vaak geen gebruik maken van aanbestedingen en zullen zich niet verantwoordelijk voelen om zich bij de bevoegde autoriteiten te rechtvaardigen. Lid 5 is niet van toepassing op kmo's. Deze bepalingen zijn bestemd voor banken en niet voor kleine en middelgrote ondernemingen, die geen advies zullen inwinnen bij de in lid 10 vermelde rist organisaties om hun zaken op orde te krijgen.

4.17.2 Verlangd wordt dat de uitnodiging tot inschrijving op de aanbesteding ten minste aan één kantoor van tweede rang wordt toegestuurd. Zo kunnen kantoren van tweede rang toegang krijgen tot grotere cliënten, hoewel zij duidelijk nog een oplossing moeten vinden voor tal van kwesties, daar zij alleen collectief de middelen hebben om in een beperkt aantal gevallen op dergelijke aanbestedingen in te gaan.

4.18 Artikel 33 - Duur van de controleopdracht

„1. De OOB benoemt een wettelijke auditor voor een eerste opdracht waarvan de duur niet korter dan twee jaar is. De OOB kan deze opdracht slechts één keer verlengen. De duur van de twee opdrachten mag tezamen niet langer zijn dan zes jaar. Wanneer tijdens een onafgebroken opdracht van zes jaar twee wettelijke auditors zijn benoemd, bedraagt de maximumduur van de opdracht van elke wettelijke auditor niet meer dan negen jaar.”

4.18.1 In zijn advies gaf het EESC te kennen geen voorstander te zijn van verplichte roulatie van wettelijke auditors. Het pleitte er daarentegen wel voor om de zes à acht jaar verplicht opnieuw een aanbesteding voor het contract uit te schrijven. Na grondig onderzoek van de nieuwe voorstellen blijft het EESC bij dit standpunt; met andere aspecten van de verordening is het wel ingenomen.

4.18.2 Aangezien er is voorzien in een verplichte roulatie van de belangrijkste auditpartner na zeven jaar (zie lid 4 hieronder), stelt het EESC voor dat wordt bepaald dat een nieuwe aanbesteding eveneens na zeven jaar moet worden uitgeschreven. De vraag is of de fungerende wettelijke auditor een vast mandaat van zeven jaar moet hebben. In tal van lidstaten wordt de wettelijke auditor elk jaar opnieuw benoemd; in de verordening moet de optie behouden blijven om deze praktijk voort te zetten. Er moet dus ook de nodige flexibiliteit aan de dag worden gelegd wat het mandaat in deze periode van zeven jaar betreft, maar na een permanent mandaat van zeven jaar

moet heraanbesteding verplicht zijn. Het beklemtuut dat, wanneer de verplichte nieuwe aanbesteding is uitgeschreven, de daarbij gezette stappen transparant moeten zijn en dat, in het geval van kredietinstellingen, de bevoegde autoriteit de uitkomst moet goedkeuren.

„4. De voornaamste auditpartner(s) die verantwoordelijk is (zijn) voor de uitvoering van een wettelijke controle, staakt (staken) zijn, haar of hun deelname na een periode van zeven jaar. De wettelijke auditor zet een passend systeem van geleidelijke roulatie op voor de betrokken hoogstgeplaatste personeelsleden.”

4.18.3 In zijn advies over het groenboek was het EESC voorstander van een dergelijke roulatie maar over de stapsgewijze roulatie van de overige teamleden zou de wettelijke auditor moeten kunnen beslissen.

4.19 Artikel 34 - Ontslag en ontslagneming van wettelijke auditors of auditkantoren

TITEL IV: TOEZICHT OP DE ACTIVITEITEN VAN AUDITORS EN AUDITKANTOREN DIE WETTELIJKE CONTROLES VAN JAARREKENINGEN VAN ORGANISATIES VAN OPENBAAR BELANG UITVOEREN

HOOFDSTUK I: Bevoegde autoriteiten

4.20 Artikelen 35 tot 39

4.20.1 Het EESC onderschrijft de bepalingen betreffende de bevoegde autoriteiten.

HOOFDSTUK II: Kwaliteitsborging, onderzoek, monitoren van de markt, noodplannen en transparantie van de taken van bevoegde autoriteiten

4.21 Artikel 40 tot 44

„De taken van de bevoegde autoriteiten omvatten:

- het maken van kwaliteitsbeoordelingen van de uitgevoerde wettelijke controles van financiële overzichten.
- het verrichten van onderzoek om ontoereikende wettelijke controles van financiële overzichten op te sporen, te bestraffen en te voorkomen;
- het monitoren van de ontwikkelingen in de markt voor het leveren van wettelijke controlediensten;
- het regelmatig monitoren van de mogelijke bedreigingen voor de continuïteit van de werkzaamheden van grote auditkantoren, met inbegrip van de risico's die voortvloeien uit een hoge concentratie, en het van grote auditkantoren eisen dat zij noodplannen opstellen om zulke bedreigingen het hoofd te bieden.”

4.21.1 Het voorstel dat de bevoegde autoriteiten samen met de grootste kantoren in elk rechtsgebied noodplannen moeten opstellen, sluit aan bij het EESC-advies over het groenboek.

HOOFDSTUK III: Samenwerking tussen bevoegde autoriteiten en relaties met de Europese toezichthoudende autoriteiten

4.22 Artikelen 45 tot 56

a) De verordening schrijft voor dat de samenwerking in de EU tussen bevoegde autoriteiten plaatsvindt binnen de EAEM, waarmee dus het huidige mechanisme voor samenwerking in de EU onder de hoge bescherming van de Europese Groep van accountantstoezichthouders (European Group of Auditors' Oversight Bodies, EGAOB) wordt overgenomen.

De EAEM moet richtsnoeren met betrekking tot verschillende kwesties verstrekken, bijvoorbeeld over de inhoud en de presentatie van de controleverklaring en de aanvullende verklaring aan het auditcomité, over het toezicht op het auditcomité en over het maken van kwaliteitsbeoordelingen.

b) Onder auspiciën van de EAEM wordt een „vrijwillige” pan-Europese kwaliteitscertificering voor controles van financiële overzichten ingevoerd om de zichtbaarheid, herkenning en reputatie van alle auditkantoren die beschikken over capaciteiten om goede controles van OOB's uit te voeren, te vergroten.”

4.22.1 Het EESC staat hierachter.

HOOFDSTUK IV: Samenwerking met autoriteiten van derde landen en met internationale organisaties en organen

4.23 Artikelen 57 tot 60

„De bevoegde autoriteiten en de EAEM kunnen uitsluitend samenwerkingsovereenkomsten over de uitwisseling van informatie sluiten met de bevoegde autoriteiten van derde landen, als de openbaar te maken informatie valt onder garanties van beroepsgeheim en mits de regels op het gebied van gegevensbescherming worden gerespecteerd.”

4.23.1 Het EESC onderschrijft de voorstellen in Hoofdstuk IV.

TITEL V: ADMINISTRATIEVE SANCTIES EN MAATREGELEN

4.24 Artikel 61 - Administratieve sancties en maatregelen

4.25 Artikel 62 - Sanctiebevoegdheden

„1. Dit artikel is van toepassing op schendingen van de bepalingen van deze verordening als vastgesteld in de bijlage.

2. Bevoegde autoriteiten hebben de bevoegdheid om ten minste de volgende administratieve maatregelen en sancties op te leggen:

b) een openbare verklaring waarin de verantwoordelijke persoon en de aard van de inbreuk worden geïdentificeerd en die wordt gepubliceerd op de website van de bevoegde autoriteiten;

- f) administratieve geldboeten oplopend tot tweemaal het bedrag van de aan de schending ontleende winst of het door de schending voorkomen verlies;
- g) in het geval van een natuurlijk persoon, administratieve geldboetes van maximaal 5 000 000 EUR;
- h. ingeval het een rechtspersoon betreft, administratieve geldboeten oplopend tot 10 procent van de totale jaaromzet van de onderneming in het voorgaande boekjaar.”

4.26 Artikel 63 - Effectieve toepassing van sancties

„1. De bevoegde autoriteiten nemen bij de vaststelling van de aard van administratieve sancties of maatregelen alle relevante omstandigheden in aanmerking, zoals onder meer:

- a) de ernst en duur van de schending;
- b) de mate van verantwoordelijkheid van de voor de schending verantwoordelijke natuurlijke of rechtspersoon;
- c) de financiële draagkracht van de voor de schending verantwoordelijke natuurlijke of rechtspersoon;
- d) de omvang van de winsten of verliezen die zijn behaald, respectievelijk vermeden.”

4.27 Artikel 64 - Bekendmaking van sancties en maatregelen

„Elke administratieve maatregel of sanctie die wordt opgelegd wegens schending van deze verordening, wordt onverwijld bekendgemaakt, met inbegrip van ten minste informatie over het type en de aard van de schending en de identiteit van de daarvoor verantwoordelijke natuurlijke of rechtspersonen, tenzij de bekendmaking van deze gegevens een ernstige bedreiging zou vormen voor de stabiliteit van de financiële markten.”

4.28 Artikel 65 - Beroep

4.29 Artikel 66 - Melding van schendingen

4.29.1 In zijn advies over het groenboek heeft het EESC gepleit voor de oprichting van een professioneel tuchtorgaan in elke lidstaat. Het EESC steunt deze voorstellen. Zij voorzien immers in het „publiekelijk aan de kaak stellen” van misdrijven.

TITEL VI: GEDELEGEERDE HANDELINGEN, VERSLAGLEGGING EN OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

4.30 Artikelen 68 tot 72

4.30.1 Er wordt een overgangsregeling ingevoerd voor de inwerkingtreding van de verplichte roulatie van auditkantoren, de verplichte selectieprocedure voor de keuze van het auditkantoor en de oprichting van auditkantoren die uitsluitend controlediensten leveren.

4.31 BIJLAGE: I. Schendingen door wettelijke auditors of voornaamste partners

De bedoelde schendingen zijn voornamelijk van procedurele en administratieve aard en hebben betrekking op belangenconflicten, organisatorische of operationele eisen, de prestaties van de wettelijke auditor, controleverklaringen, bepalingen inzake openbaarmaking, de benoeming van wettelijke auditors of auditkantoren door OOB's en kwaliteitsborging. Het is niet duidelijk hoe een schending door een wettelijke auditor uit hoofde van deze bepalingen zal worden aangepakt (zie het recente onvermogen om het misbruik van geldmiddelen van cliënten door J P Morgan aan te pakken).

4.32 BIJLAGE: II. Schendingen door OOB's

De bedoelde schendingen houden verband met de benoeming van wettelijke auditors of auditkantoren.

Brussel, 26 april 2012

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Staffan NILSSON

BIJLAGE

bij het Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité

De volgende wijzigingsvoorstellen, die meer dan een kwart van het aantal uitgebrachte stemmen kregen, werden tijdens de beraadslagingen verworpen (artikel 39, lid 2, rvo):

Paragraaf 3.1.8**3.1.8 Nieuwe voorschriften betreffende bevoegde autoriteiten**

Het EESC steunt de instelling van bevoegde autoriteiten in de lidstaten, die de nationale onafhankelijke regelgevers en toezicht-houders moeten worden en de nationale evenknieën van de EAEM. Zijn er in de lidstaten echter al goed functionerende, onafhankelijke en bevoegde toezichthoudende organen, dan zou het EESC graag zien dat deze organen opgaan in het nieuwe toezichthoudende kader en niet worden opgeheven.

Stemuitslag:

Voor: 88

Tegen: 60

Onthoudingen: 37
